

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 589/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť Romana Nadoka – NRM, Teplý Vrch 35, IČO 31 906 940, zastúpeného advokátskou kanceláriou SUCHÝ & PARTNERS s. r. o., Horná 13, Banská Bystrica, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Tomáš Suchý, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na verejné prerokovanie veci a v jeho prítomnosti a vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 3 Cb 105/2017 z 19. marca 2018, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43 Cob 73/2018 z 25. októbra 2018 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 17/2020 zo 27. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť Romana Nadoka – NRM o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. októbra 2020 doručená ústavná sťažnosť živnostníka Romana Nadoka – NRM, Teplý Vrch 35, IČO 31 906 940 (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, na verejné prerokovanie veci a v jeho prítomnosti a vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Cb 105/2017 z 19. marca 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“), postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 43 Cob 73/2018 z 25. októbra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 17/2020 z 27. mája 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol žalobcom v konaní o náhradu škody v sume 51 646,50 € s príslušenstvom vedenom proti žalovanému Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania na Slovensku Kraskovo, IČO 31 934 161 (ďalej len ako „žalovaný“). Okresný súd v označenej veci sťažovateľa rozhodol svojím napadnutým rozsudkom tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. V odôvodnení konštatoval, že nárok sťažovateľa je nedôvodný, keďže nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy, z ktorej svoj nárok vyvodzoval. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Sťažovateľ podal

dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho ako procesne neprípustné odmietol.

3. Sťažovateľ, nespokojný s výsledkom konania vo svojej veci, podáva ústavnú sťažnosť, ktorou namieta porušenie označených práv. Po krátkej rekapitulácii napadnutého konania tvrdí, že na základe uzavretej nájomnej zmluvy so žalovaným o nájme poľnohospodárskej pôdy vo vlastníctve žalovaného mu vznikol nárok na náhradu škody v dôsledku porušenia zmluvy o nájme, keďže žalovaný mu pôdu do užívania neodovzdal, a tým mu mala vzniknúť škoda vo forme ušlého zisku, resp. nevyplatených dotácií, na ktoré by mal nárok, ak by mu bol predmet nájmu riadne odovzdaný do užívania. Vyjadruje svoj nesúhlas s právnym posúdením platnosti spornej nájomnej zmluvy, ktorú vo veci konajúce všeobecné súdy považovali za neplatnú z dôvodu, že nebola za strany žalovaného podpísaná štatutárnym orgánom pozostávajúcim z dvoch osôb. Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že výklad aplikovateľných noriem súdmi bol nesprávny, pretože podľa názoru sťažovateľa sa v okolnostiach posudzovanej veci aplikovali cirkevné predpisy, ktoré majú povahu interných normatívnych aktov, ktoré pre sťažovateľa nie sú záväzné. V tejto súvislosti tvrdí, že v konečnom dôsledku ide len o vnútorné obmedzenie štatutárneho orgánu konať v mene žalovaného. Zároveň tiež tvrdí, že o tom, kto koná za žalovaného, nemal vedomosť. Sťažovateľ ďalej namieta, že k predmetnej zmluve bol uzatvorený dodatok č. 2, ktorý už obsahuje podpisy oboch osôb konajúcich za žalovaného, preto sa domáhal toho, aby zmluva bola posudzovaná ako celok, poukazujúc na judikatúru, v zmysle ktorej je za istých okolností možné dospieť k záveru, že nedostatok pôvodnej zmluvy je konvalidovaný v prípade, ak dodatok k zmluve je podpísaný riadne štatutárnym orgánom subjektu. Sťažovateľ v neposlednom rade tvrdí, že bez ohľadu na platnosť zmluvy vznikol *ex lege* na základe protiprávneho konania žalovaného záväzok z titulu škody a bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného spočívajúceho v plneniach, ktoré mu na základe zmluvy až do roku 2010 riadne odovzdával. Vychádzajúc z vlastnej argumentácie, sťažovateľ dospieva k názoru, že vo veci konajúce súdy sa s jeho námietkami vznesenými v konaní riadne nezaoberali a jeho vec posúdili svojvoľne, čím mali porušiť jeho označené práva.

4. Sťažovateľ na základe uvedeného navrhuje, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Postupom a rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota zo dňa 19. 03. 2018, v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cb/105/2017, postupom a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 25. 10. 2018, v konaní vedenom pod sp. zn. 43Cob/73/2018 a postupom a uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.05.2020, v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo/17/2020, bolo porušené základné právo sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR, právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, právo sťažovateľa na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a na možnosť vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo sťažovateľa na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota zo dňa 19. 03. 2018 č. k. 3 Cb/105/2017-202, Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 25. 10. 2018, č. k. 43 Cob/73/2018-251, a Uznesenie Najvyššieho SR sp. zn. 2 Obdo/17/2020, zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Rimavská Sobota na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Okresný súd Rimavská Sobota je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania na účet právneho zástupcu sťažovateľa...“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva...

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

8. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ak má návrh na začatie konania uvedený v § 42 ods. 2 písm. f), g), i) až l), n), q), r) a w) odstrániteľné nedostatky, môže ústavný súd vyzvať navrhovateľa, aby v určenej lehote tieto nedostatky odstránil. Ak účastník konania v určenej lehote nedostatky neodstráni, ústavný súd návrh na začatie konania odmietne. Na nedostatky návrhu na začatie konania uvedeného v § 42 ods. 2 písm. a) až e), h), m), o), p) a s) až v) ústavný súd navrhovateľa neupozorňuje.

Podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť musí okrem všeobecných náležitostí návrhu na začatie konania podľa § 43 obsahovať konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd.

11. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy), (napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 49/01).

12. Podstata základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov,

ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

13. Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre pravidelne pripomína, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

14. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

15. Všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09).

16. Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodiť z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci, a preto z týchto hľadísk posudzoval ústavný súd aj sťažovateľom napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

A. K napadnutému rozsudku okresného súdu

17. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu bol sťažovateľ oprávnený podať odvolanie, čo aj využil. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy túto časť sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

B. K napadnutému rozsudku krajského súdu

18. Napadnutému rozsudku krajského súdu vytýka sťažovateľ arbitrárne posúdenie platnosti nájomnej zmluvy. S tým spája porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a zároveň aj porušenie svojho základného práva hmotnej povahy podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Ide svojou povahou o totožné námietky ako v dovolaní. Pokiaľ ide o namietané parciálne práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd konštatuje, že z celého obsahu sťažnosti nie je možné zistiť, čím a akým postupom krajského súdu malo dôjsť k porušeniu označeného článku ústavy napadnutým rozsudkom krajského súdu.

19. Ústavný súd, vychádzajúc zo sťažnostnej argumentácie, ktorá má povahu ďalšieho odvolania, a nie ústavnoprávnej argumentácie, sa oboznámil s tou časťou odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá bola pre posúdenie námietok – výhrad sťažovateľa relevantná.

20. Krajský súd sa v plnom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku okresného súdu a konštatoval, že zmluva nebola platne uzavretá z dôvodu, že za žalovaného ju nepodpísali obe osoby oprávnené spoločne konať za žalovaného, teda konštatoval absolútnu neplatnosť zmluvy podľa § 40 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Pokiaľ ide o námietku

uprednostnenia toho výkladu vôle, ktorý zakladá platnosť zmluvy pred takým výkladom, ktorý zakladá jej neplatnosť, krajský súd uviedol, že otázka náležitostí konania štatutárov za právnickú osobu nie je otázkou výkladu vôle.

21. Ústavný súd v kontexte dôvodov uvedených v rozsudku krajského súdu poukazuje na stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože konanie v prvej inštancii a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

22. Okresný súd pri posudzovaní platnosti zmluvy konštatoval, že zo záhlavia nájomnej zmluvy je zrejmé, že žalovaný mal byť zastúpený dvoma osobami, pričom predmetná zmluva je zo strany žalovaného podpísaná len jednou osobou, čo nebolo medzi stranami sporu ani sporné (pozri bod 6 odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu). V ďalšom po odcitovaní aplikovateľných právnych noriem v okolnostiach posudzovanej veci konštatoval, že spôsob konania žalovaného (cirkevný zbor, pozn.) bol na základe zákonného odkazu upravený vnútornými predpismi žalovaného a na účinný spôsob prejavenia vôle tejto právnickej osoby bolo potrebné, aby bol právny úkon potvrdený oboma členmi predsedníctva. Ak v okolnostiach veci zmluva nebola podpísaná oboma členmi, čo ani nebolo sporné, nebolo možné hovoriť o právnom úkone právnickej osoby, preto konštatoval absolútnu neplatnosť nájomnej zmluvy (pozri body 31 až 33 odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu). V nadväznosti na uvedené konštatoval, že platnosť zmluvy nemožno vyvodiť ani z predloženého dodatku, pretože predmetný dodatok nebol neoddeliteľne spätý so samotnou zmluvou, ani simultánne uzavretý, keďže bol uzavretý po vyše roku a pol od uzavretia nájomnej zmluvy, preto podpis na dodatku nemôže konvalidovať chýbajúce formálne náležitosti samotnej nájomnej zmluvy. Keďže zmluva bola neplatná, neboli splnené ani podmienky vzniku nároku na náhradu akejkoľvek škody vzniknutej porušením zmluvy (pozri body 34 a 35 odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu).

23. Ústavný súd, vychádzajúc z citovaných častí jednak rozsudku okresného súdu a v nadväznosti na to aj citovaných častí odôvodnenia krajského súdu, konštatuje, že sťažovateľ dostal relevantné a ústavne konformné odpovede na všetky svoje výhrady. Právne posúdenie veci okresným súdom a jeho následné potvrdenie krajským súdom nevykazuje žiadne pochybnosti o ústavnej konformite záverov vo veci konajúcich súdov a v žiadnom prípade nemožno považovať odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu za arbitrárne alebo zjavne neodôvodnené. Ústavný súd tak konštatuje, že neexistuje relevantná súvislosť medzi namietaným porušením práva vlastníť majetok a práva na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy na jednej strane a napadnutým rozsudkom krajského súdu na druhej strane, preto ústavný súd dospel k záveru, že ústavná sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ju z tohto dôvodu v rámci jej predbežného prerokovania odmietol.

24. Sťažovateľ namietal aj porušenie svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená v čase, keď k priet'ahom zo strany krajského súdu v napadnutom konaní už nemohlo dochádzať, keďže napadnuté konanie bolo už právoplatne skončené 4. februára 2019.

25. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

26. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť

porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

27. Vzhľadom na uvedené skutočnosti, vychádzajúc z podstaty a účelu práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

28. Ako už bolo uvedené, sťažovateľ svoju sťažnosť v časti namietaného porušenia práva na verejné prerokovanie veci v jeho prítomnosti a práva vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy neodôvodnil.

29. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že obligatórnou náležitosťou ústavnej sťažnosti podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde je povinnosť sťažovateľa uviesť konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Keďže sťažnosť v tejto časti neobsahuje kvalifikované odôvodnenie, nespĺňa ani podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

30. Podľa názoru ústavného súdu za danej situácie neprichádzala do úvahy výzva na odstránenie tohto nedostatku návrhu podľa § 56 ods. 3 ústavného súdu vzhľadom na jeho kľúčovú povahu. Označené ustanovenie zákona slúži na odstraňovanie najmä formálnych nedostatkov návrhu, avšak nie samotnej podstaty návrhu (m. m. I. ÚS 155/2019).

31. Pretože predmetná sťažnosť v predloženej podobe v tejto časti neobsahuje náležitosti, ktoré na uplatnenie právomoci ústavného súdu ustanovuje ústava a zákon o ústavnom súde, a síce kvalifikované odôvodnenie, ústavný súd ju v tejto časti aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľa sťažnosť

podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

C. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu

32. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa napadnutým uznesením odmietol ako procesne neprípustné. Sťažovateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodil v prvom rade z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Túto vadu konania (súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že podľa neho došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) odôvodnil tým, že súdy mu dostatočne nevysvetlili, akou úvahou dospeli k záveru, že zmluva je neplatná, a nie neúčinná.

33. Najvyšší súd vo vzťahu k tomuto dôvodu prípustnosti dovolania v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia uviedol:

«36. Pod pojmom „procesný postup“ sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť, alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno leda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

37. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v Civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ nemôže byť ani časť rozhodnutia (jeho odôvodnenie) úlohou ktorej je vysvetliť dôvody so zreteľom na ktoré súd rozhodol...

39. Uvedenými námietkami, vzťahujúcimi sa k rozhodnutiu súdu prvej inštancie, ako i odvolacieho súdu dovolateľ zjavne vyjadril svoj nesúhlas s výsledkom sporu, skutkovým a právnym posúdením veci. To, že súdy nižších inštancií nepostupovali, resp. nerozhodli podľa predstáv dovolateľa, však nepredstavuje vadu konania a dovolací

dôvod podľa ust. § 420 písm. f) C. s. p. Z obsahu podaného dovolania vyplýva, že dovolateľ vytkol súdu prvej inštancie, ako i odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Samotným právnym posúdením veci však nemôže dôjsť k porušeniu práva na spravodlivý proces, lebo právnym posúdením veci sa neodníma možnosť uplatnenia jej procesných práv. Dovolateľ pritom námietky voči právnemu posúdeniu veci subsumoval pod námietky zmätočnosti procesného postupu oboch dotknutých súdov, avšak nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa vymedzeného dovolacieho dôvodu v ust. § 420 písm. f) C. s. p. nezakladá.»

34. Ústavný súd k tejto časti odôvodnenia uvádza, že s opísaným vymedzením dovolacieho prieskumu dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP sa nestotožňuje, pretože ho nemožno aplikovať bez ďalšieho paušálne. Pod pojmom procesný postup podľa názoru ústavného súdu je potrebné rozumieť nielen faktický postup súdu, teda „nielen“ ako spor vedie, ale napríklad aj postup súdu pri vykonávaní alebo hodnotení dôkazov (m. m. IV. ÚS 557/2020), ktorý má v konečnom dôsledku svoj odraz aj v samotnom odôvodnení rozhodnutia súdu. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) aj kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia je potrebné považovať za jeden zo základných aspektov práva na spravodlivý proces, podobne ako právo na rovnosť zbraní alebo zásadu kontradiktórnosti konania.

35. Ústavný súd už viackrát v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04).

36. Odôvodneným rozhodnutím sa totiž preukazuje, že prípad bol náležite vypočutý a umožňuje účastníkovi konania podať primerané a účinné odvolanie (pozri rozsudok ESLP vo veci Hadjianastassiou proti Grécku, č. 12945/87, 16. 12. 1992, bod 33, pozri

na porovnanie rozsudok ESĽP vo veci Taxquet proti Belgicku, č. 926/05, 16. 11. 2010, bod 91).

37. Ústavný súd zastáva názor, že aj v dôsledku nedostatočného arbitrárneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu môže dôjsť k situácii, že jednej zo strán bude znemožnená realizácia jej patriacich procesných práv napríklad v takej forme, že jej bude v dôsledku arbitrárneho odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie znemožnené podať účinné odvolanie. Vychádzajúc z uvedeného, za procesný postup v širšom slova zmysle bude potrebné v niektorých situáciách považovať aj nezákonný postup súdu pri odôvodňovaní rozhodnutia v rozpore § 220 ods. 2 a ods. 3 CSP, ak napr. odvolací súd pri odôvodnení svojho rozhodnutia z tohto aspektu nereflektoval na obsah práva na spravodlivý proces tým, že sa „len“ plne stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie (obdobne III. ÚS 60/2018). V zmysle judikatúry ESĽP dôvody uvedené odvolacím súdom musia riešiť podstatu problematiky, o ktorej sa má rozhodnúť, spôsobom, ktorý primerane odzrkadľuje jeho úlohu (pozri rozsudok ESĽP vo veci Hansen proti Nórsku, č. 5319/09, 2. 10. 2014, body 71 a nasl.).

38. Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2, čl. 152 ods. 4 ústavy).

39. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd považuje citovaný a aplikovaný právny názor najvyššieho súdu R 129/1999 aj vo veci sťažovateľa za nezodpovedajúci chápaniu procesného postupu súdu pri realizácii obsahu práva na spravodlivý proces tak, ako ho vymedzila judikatúra ESĽP, a preto nie je akceptovateľný bez výhrad. Procesný postup v rámci uvedeného nie je možné chápať len puristicky a izolovane, ale je ho potrebné vnímať v kontexte konania ako celku a vo všetkých súvislostiach. Ústavný súd je toho názoru, že aj namietaná arbitrárnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je spôsobilá preukázať nesprávny procesný postup súdu, ktorým došlo

k znemožneniu uplatnenia procesných práv v intenzite, ktorá zakladá porušenie práva na spravodlivý proces.

40. V sťažovateľovej veci však aj podľa názoru ústavného súdu vecným nezodpovedaním otázky nastolenej sťažovateľom v dovolaní (akou úvahou súdy dospeli k záveru, že zmluva je neplatná a nie neúčinná) nemalo za následok, že by konanie pred okresným súdom a krajským súdom bolo zmätočné a závery súdov neudržateľné, resp. nepreskúmateľné. Námietky prednášané sťažovateľom možno hodnotiť ako kritiku v dôsledku jeho neúspechu v konaní, pričom sťažovateľ ako žalobca v spore bol povinný preukázať vo vzťahu proti žalovanému všetky predpoklady vzniku škody, za ktorú mali podľa jeho mienky zodpovedať. Z materiálneho hľadiska dostal sťažovateľ odpoveď na otázku, prečo žalovaný nie je zodpovedný za škodu, ktorá mala sťažovateľovi vzniknúť, a to z dôvodu, že nedošlo k účinnému uzatvoreniu zmluvy. Účinnosťou zmluvy je vo všeobecnosti potrebné rozumieť možnosť domáhať sa práv alebo povinností z nej vyplývajúcich. Avšak podmienkou platnosti zmluvy bez ohľadu na to, aké následky s takým nedostatkom spája cirkevné právo, je preukázanie uzavretia tohto úkonu v písomnej forme a skutočnosť, že bol podpísaný konajúcou osobou. Keďže v konaní bolo preukázané, že zmluva nebola podpísaná oboma štatutármi, takýto právny úkon nebolo možné považovať za platne uzavretý a tento nedostatok zakladal absolútnu neplatnosť predmetnej zmluvy, ktorú nebolo možné ani následne konvalidovať. Okresný súd sa v tomto smere dostatočne jasne a zrozumiteľne vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľa a odvolací súd potvrdil závery okresného súdu s tým, že v okolnostiach veci nejde o otázku výkladu obsahu vôle, ale o otázku, či došlo k platnému prejavu vôle právnickej osoby.

41. Druhý dovolací dôvod sťažovateľ podradil pod § 421 ods. 1 písm. a) alebo c) CSP, teda vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne právne posúdenie veci. Konkrétne namietal odklon od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. MCdo/76/2002. Tvrdil, že pri posudzovaní platnosti zmluvy sa odvolací súd od označeného rozsudku najvyššieho súdu odklonil, inak by zmluvu nemohol posúdiť ako neplatnú. Ďalej s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 205/2008 mal súd bez ohľadu na tvrdenia účastníkov konania skúmať splnenie zákonných ustanovení, ich prejavu vôle obsiahnutej v spornej zmluve a obsah

právneho úkonu interpretovať v zmysle § 35 Občianskeho zákonníka. V súvislosti s výkladom zmluvy poukazoval na konkrétne rozhodnutia Najvyššieho a vrchného súdu Českej republiky. Taktiež v závere svojho dovolania tvrdil, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne s poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 MOBdoV 15/2006 (pozri body 6 až 12 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.)

42. Najvyšší súd vo vzťahu k namietanému odklonu uviedol, že sťažovateľ nekonkretizoval právnu otázku riešenú odvolacím súdom, neuviedol, ako ju vyriešil odvolací súd, ani nevysvetlil, v čom mal spočívať odklon od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, navyše označené rozhodnutie neriešilo predmet sporu (pozri bod 44 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Najvyšší súd k označeným rozhodnutiam súdov Českej republiky uviedol, že ich sťažovateľ uviedol bez bližšieho zdôvodnenia a nejde o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (pozri bod 45 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). Pokiaľ ide o dôvod prípustnosti podľa § 421 písm. c) CSP, najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľ označil len jedno rozhodnutie, ktoré v časti citoval bez toho, aby konkretizoval právnu otázku riešenú odvolacím súdom, ani neuviedol jedno rozhodnutie, ktoré o tej istej otázke rozhodlo protichodne, a neuviedol, ktoré z takýchto protichodných rozhodnutí považuje sťažovateľ za správne (pozri bod 46 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.). V nadväznosti na tieto zistenia najvyšší súd konštatoval, že nemohol pristúpiť k dovolaciemu prieskumu z namietaných dôvodov prípustnosti, pretože dovolanie podané sťažovateľom nenapĺňalo kvalitatívne požiadavky kladené zákonom na dovolanie v časti vymedzenia dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP (pozri bod 50, 51 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pozn.).

43. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu konštatuje, že dôvody, ktoré viedli najvyšší súd k odmietnutiu dovolania sťažovateľa ako procesne neprípustného, sú riadne odôvodnené a ústavne akceptovateľné.

44. Na základe uvedeného ústavný súd uzatvára, že v nadväznosti na dovolacie námietky formulované sťažovateľom v dovolaní rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté, nezasiahlo do jeho základného práva v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy.

45. Vo vzťahu k namietanému základnému právu vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že sťažovateľ porušenie tohto článku namietal v kontexte s tvrdeným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, s ktorým sa ústavný súd nestotožnil. Z tohto dôvodu nebolo možné uvažovať ani o následnom porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

46. Pokiaľ ide o namietané porušenie parciálnych práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol z rovnakých dôvodov ako vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, teda pri namietanom porušení práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí a pri práve podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, pričom v podrobnostiach odkazuje na body 24 až 31 odôvodnenia tohto rozhodnutia.

47. Keďže bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ostatnými v nej uvedenými návrhmi.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu